דף עבודה:

איתי ונחום הצב - חברות בקצב אחר

חלק א: סיפור

בתוך שדה ירוק ורחב, חי צב יבשה ושמו נחום. לנחום היו ארבע רגליים קצרות, שריון חזק עם דוגמאות של שמש, והוא אף פעם לא מיהר.

בוקר אחד, פרפר צבעוני בשם זהבי חלף מעליו במהירות. "נחום! אתה כל כך איטי!" קרא הפרפר, "אתה בקושי זז! לא חבל על הזמן?". נחום לא נעלב. הוא ידע משהו שזהבי הפרפר לא ידע. הוא ידע שלפעמים, כשזזים לאט, מגלים עולמות שלמים: הוא עצר לרגע ליד פרח קטן, וראה חיפושית מוזהבת שאיש לא הבחין בה. הוא נשם את ריח האדמה הרטובה ונהנה מכל נגיסה בעלה עסיסי.

לפתע הופיע בשדה ילד סקרן בשם איתי. כשראה את השריון המיוחד, הוא מיד רצה להרים את נחום כדי להראות לחברים שלו. נחום נבהל והתכנס עמוק-עמוק פנימה. "איתי, חכה!" קרא זהבי הפרפר (בקול שרק מי שמקשיב לטבע יכול לשמוע). "אל תרים אותו. השריון שלו הוא לא קופסה שאפשר לקחת, הוא חלק מהגוף שלו. הוא מחובר לעמוד השדרה שלו. כשמרימים אותו, הוא מאבד את הקשר עם האדמה וזה מפחיד אותו מאוד." איתי הניח את ידיו בצד והתיישב בשקט על הדשא, ממש בגובה העיניים של נחום. "סליחה, נחום," הוא לחש. "פשוט רציתי להכיר אותך מקרוב."

נחום הוציא את ראשו לאט-לאט, והביט באיתי בעיניים חכמות. "זה בסדר איתי. אני מרגיש שאתה חבר. הרגשתי את הצעדים שלך בתוך האדמה עוד לפני שהגעת. השריון והרגליים שלי הם כמו אוזניים גדולות שמרגישות את כל הרעידות של הקרקע."

"נחום," שאל איתי בסקרנות, "איך זה להיות צב? אתה לא מרגיש שאתה מפספס הכל כי אתה הולך לאט?". נחום חייך חיוך צבי עדין. "להיפך, איתי. בזמן שאחרים רצים, אני מגלה הפתעות נסתרות. הלב שלי פועם לאט ובשלווה, וזה הסוד שעוזר לי לחיות חיים ארוכים מאוד - אני יכול לחיות אפילו עד יום הולדת מאה! ידעת שהצבים קיימים בעולם עוד מתקופת הדינוזאורים? ושרדנו מאז! הדינוזאורים היו גדולים ופעילים מאוד, ולכן הגוף שלהם בזבז המון כוח והם היו חייבים לאכול הרבה בכל יום. זו הסיבה שהם לא הצליחו לשרוד כשלא היה אוכל. אבל הגוף של הצב פועל לאט, ובגלל שהקצב שלנו איטי, אנחנו כמעט לא מבזבזים כוח, ולכן אנחנו לא

צריכים לאכול הרבה כדי להתקיים. כשהיה חסר אוכל בעולם, פשוט נכנסנו לשריון, נחנו באדמה וחיכינו בסבלנות. יכולנו להסתדר זמן רב בלי לאכול, כי הגוף האיטי שלנו שמר על הכוח שבתוכנו. האיטיות היא לא חיסרון, איתי – היא הכוח ששמר עלינו לאורך כל השנים'."

איתי הסתכל על נחום לועס עלה בנחת ושאל: "ואיפה אמא שלך? היא לא דואגת לך?". "אנחנו הצבים עצמאיים מאוד," הסביר נחום. "אמא שלי הטילה את הביצה שלי בגומה באדמה וכיסתה אותה. כשבקעתי, כבר ידעתי הכל לבד: איך לזחול, איפה למצוא אוכל ואיך להתחבא בשריון כשיש סכנה. אנחנו לא חיים בלהקות עם המשפחה שלנו, אנחנו אוהבים את השקט שלנו בטבע של ישראל." וחשוב שתדע, איתי, הטבע הזה הוא הבית היחיד שלי. בתוך הראש שלי יש מעין מצפן פנימי שעוזר לי להכיר כל שיח וכל פרח בשדה. כשמישהו לוקח אותי לגינה שלו או לבית שלו, המצפן שלי מתבלבל ואני הופך לעצוב ומודאג מאוד. גם אם יתנו לי אוכל, זה אף פעם לא יהיה בריא ומגוון כמו צמחי הבר שאני בוחר לעצמי בחוץ. הדרך הכי טובה להיות חבר שלי היא פשוט להשאיר אותי כאן, חופשי בטבע."

"ומה אתה עושה כל היום חוץ מלטייל?" הסתקרן איתי. נחום ענה: "אני מחפש את המאכלים האהובים עליי: עלי חובזה טריים, תלתנים ופרחי בר צהובים. לפעמים אני מוצא שלולית ושותה ממנה מים קרירים. בצהריים, כשחם מדי, אני מוצא שיח קוצני ונכנס תחתיו לצל למנוחה טובה ורגועה. ומה איתך איתי? מה אתה עושה ביום שלך?".

איתי נאנח. "אני מקנא בך. אצלי הכל תמיד מהר. אמא אומרת 'מהר, תתלבש!', המורה אומרת 'מהר, היכנס לכיתה!'. לפעמים אני בכלל לא מספיק להסתכל על הדרך, ואני מפספס דברים כיפיים כמו שלוליות יפות או ציפורים על העצים. כולם רוצים שאהיה הכי מהיר, אבל לפעמים בא לי סתם לשבת."

נחום הנהן. "אתה יודע איתי, בעולם של בני האדם תמיד אומרים שחשוב להיות ראשון ולנצח, אבל בטבע לכל אחד יש קצב נכון משלו. הארנבת מהירה וזה עוזר לה לברוח, אבל האיטיות שלי היא זו ששומרת עליי רגוע וחזק לאורך המון שנים. אין קצב טוב יותר, יש פשוט את הקצב שמתאים לך."

איתי הסתכל על השריון היפה. "נחום, אפשר ללטף אותך?". נחום חשב לרגע. "תודה ששאלת איתי, זה מאוד נעים שאתה מבקש רשות. השריון שלי עשוי מחומר שנקרא קרטין, כמו הציפורניים שלך, אבל מתחתיו יש לי עצבים ואני מרגיש כל נגיעה. היום אני מעדיף שלא יגעו בי, כי נבהלתי קודם. בוא פשוט נשב יחד." איתי הנהן בהבנה. הוא הרגיש פתאום כמה זה חשוב לכבד את המרחב של מישהו אחר, גם אם הוא קטן ושונה ממנו.

"אני אגיד לכולם לא להפריע לכם הצבים" הבטיח איתי. "להתראות, נחום. היום אלך הביתה לאט-לאט. אני רוצה לראות אם יש נמלים בשיירה על המדרכה, או אולי למצוא אבן בצורה של לב. אני רוצה לראות את כל הדברים היפים שרואים רק כשלא ממהרים." נחום נופף בראשו לשלום. איתי הבין שזה שלא כולם רצים באותו קצב, זה לא אומר שמישהו טועה. לכל אחד יש את הקצב שלו, ודווקא האיטיות של נחום היא זו ששומרת עליו ועל העולם

שלו כל כך הרבה שנים. הוא למד שחברות אמיתית היא להרגיש נעים ונוח אחד ליד השני גם אם מעט שונים זה מזה, ולדעת שזה בסדר גמור לקחת את הזמן ופשוט ליהנות מהרגע.

חלק ב: שאלות למחשבה ופעילות

1. הבלשים של הטבע: נחום מוצא "הפתעות נסתרות" בשדה כי הוא הולך לאט. אילו דברים מעניינים אתם יכולים למצוא בדרך הביתה אם תלכו לאט כמו צבים? (למשל: אבן בצורת לב, שיירת נמלים, עלה עם חורים, עקבות של בעלי חיים).

---

2. שיעור בכבוד ובחברות: איתי ביקש רשות ללטף את נחום, ונחום הסביר למה הוא מעדיף שלא. מדוע חשוב לבקש רשות לפני שנוגעים בבעל חיים (או בכלל במישהו אחר)?

---

3. גם אני קצת צב: לכל חיה בטבע יש קצב אחר - הארנבת מהירה והצב איטי. נחום אומר שאין קצב "נכון" יותר. מתי בחיים שלכם אתם אוהבים להיות מהירים, ומתי הייתם רוצים שיתנו לכם פשוט להיות איטיים ולעשות דברים בנחת?

---

4. סוד ההישרדות: לפי הסיפור, איך הקצב האיטי של הצב עזר לו להסתדר בתקופות שבהן לא היה מספיק אוכל בעולם?

---

5. משימת ציור: ציירו את נחום הצב ואת איתי יושבים יחד בשדה. הוסיפו לציור את המאכלים שצבים אוהבים (חובזה, תלתן, פרחים) וגם את ה"הפתעות" שאיתי רוצה למצוא בדרך הביתה.